

Utterslev Mose d. 13. juni 2025

Kære medlem af Teknik- og Miljøudvalget

Vedr. punkt 7 på TMU's dagsorden den 16. juni: Foranalyse af anvendelse af grundvand fra Carlsbergforkastningen

I forlængelse af vores seneste henvendelse til udvalget og den efterfølgende beslutning om at sende sagen tilbage til forvaltningen med henblik på yderligere oplysninger, kan vi nu konstatere, at forvaltningen i sin indstilling til mødet den 16. juni vurderer, at sagen er tilstrækkeligt belyst.

Forvaltningens indstilling til beslutning 16. juni

Forvaltningen indstiller, at Teknik- og Miljøforvaltningen ikke går videre med løsningsforslaget om indvinding af grundvand fra Carlsbergforkastningen for at forbedre vandkvaliteten i Utterslev Mose. I stedet lægges op til at afvente, at skybrudsplanerne i Gladsaxe og Gentofte bliver implementeret, hvilket påregnes at være sket i henholdsvis 2055 og 2050.

Til den tid vil der (måske) kunne udledes rigeligt separatkloakeret regnvand til Utterslev Mose. Konsekvensen vil være, at Utterslev Moses væsentligste vandforsyning indtil cirka 2050 skal komme fra regnvand og fra Harrestrup Å og i mindre grad fra separatkloakeringen af Tingbjerg fra 2030.

Det politiske handlerum

I det såkaldte politiske handlerum lægges der dog op til, at Teknik- og Miljøudvalget nu drøfter og træffer beslutning om, hvordan grundvandspotentialet kan udnyttes. Ifølge indstillingen rummer det politiske handlerum to mulige alternative projekter:

1. En anlægs- og driftsbevilling til udnyttelse af grundvandet fra den foretagne boring mod Carlsbergforkastningen.
2. En mere detaljeret undersøgelse af grundvandets potentialer i relation til Utterslev Mose.

Lokaludvalgenes konklusion

Vi støtter fortrinsvis punkt 2 i "det politiske handlerum", men punkt 1 kan også bruges.

Argumentation

Lokaludvalgenes synspunkter er på udmærket vis resumeret i bilag 5 i dagsordenen. Her ses også forvaltningens udmærkede svar på vores tidligere henvendelse. De enkelte detaljer rummer dog løse ender og u hensigtsmæssige afledte virkninger, hvilket vi vil kommentere i det følgende.

Baggrund

Begge lokaludvalg har siden 2011 haft et vedvarende samarbejde om at skabe opmærksomhed omkring Utterslev Moses dårlige vandmiljø – noget som vi går ud fra ikke er gået Teknik- og Miljøudvalgets opmærksomhed forbi. Allerede i 2013 udgav vi den første af flere rapporter om vandmiljøet i mosen i troen på, at myndigheder og politikere ville iværksætte de nødvendige tiltag, så mosen kunne opnå god økologisk tilstand.

Ifølge EU's vandrammedirektiv var målet først sat til 2015, senere 2021 – og nu 2027. Men da denne deadline nærmer sig hastigt, vækker det bekymring, at forvaltningen nu opererer med 2050–2055 som tidshorisont, før der forventes tilstrækkelig vandtilførsel gennem klimatilpasningssystemerne i oplandet.

Harrestrup Å

Hvis ikke alternative vandkilder bringes i spil, vil Utterslev Mose i den mellemliggende periode fortsat være afhængig af det næringsstofbelastede vand fra Harrestrup Å – hvilket forvaltningen selv vurderer som problematisk. Herfra håber man i bedste fald at kunne hente pænt over en million m³ om året, hvilket i praksis næsten vil tørlægge Harrestrup Å.

Ud over Harrestrup Å's kendte forureningsproblem er vandmængden heri dog variabel. Åen har et stort opland og leder en masse vand, når det har regnet meget, men i tørre somre er der nærmest intet vand at pumpe op herfra. Det betyder, at vandet i mosen i tørre og varme somre ikke friskes, og på grund af det store næringsindhold i mosens vand medfører det iltsvind og yderligt vanskelige levevilkår for dyr og planter i sommerperioden.

Problemet vil i nogen grad forværres, når HOFORs (udmærkede) plan om aflukning af kloakoverløbene fra den sydlige del af Utterslev Moses opland er etableret. Så vil mosen savne yderligere rundt regnet 100.000 m³ vandtilførsel om året. Det vil dog formentlig delvist kunne kompenseres, hvis der kan udledes separatkloakeret regnvand fra Tingbjerg fra cirka 2030.

Videre boring efter grundvand

Ad punkt 1 i handlerummet. I den foretagne boring blev i første forsøg fundet et potentiale af vandtilførsel på over 300.000 m³ om året. Det vurderes af forvaltningen til ikke at være tilstrækkeligt, men skal dog sættes i relation til mosens samlede vandmængde på 600.000 m³. Det er faktisk ganske meget, om end det ikke kan stå alene.

En fordel ved grundvandsløsningen ville være, at vandforsyningen er stabil – også i tørre somre. Og en stille tilledning til mosen langs en slags bæk vil muliggøre iltning, hvilket vil have stor betydning for dyre- og planteliv i mosen. Der vil nok skulle indrettes et renseanlæg, der vil kunne placeres, hvor det ikke skæmmer, og som forudsætter dispensation fra fredningen, hvilket givetvis kan opnås.

Ad punkt 2 i handlerummet. I forhold til Carlsbergforkastningens potentialer har forvaltningen forklaret, hvorfor man vurderer, at man med prøveboringerne ramte plet. Det er for lægfolk svært at vurdere de faglige argumenter, men det står dog klart, at den forudgående geotekniske undersøgelse sagtens kunne optimeres.

Forkastningen strækker sig fra Øresund, under vores bydele og helt op i Kattegat. Med nyere teknik kan forkastningens præcise udbredelse og profil i lokalområdet bedre afbildes end det anvendte grundlag.

Ved 4–5 boringer vil man herefter kunne afdække, om der er mere vand andre steder, og om forureningsniveauet er nogenlunde det samme overalt eller ej.

Vi mener, at det vil give god mening at få afdækket grundvandspotentialet i området og foretage nye prøveboringer. Det vil ikke bare have potentiale for vandtilførsel til mosen, men et kvalificeret overblik over Carlsbergforkastningens potentiale kunne også indgå som en mere overordnet mulig præmis for Københavns fremtidige vandforsyning.

Grundvandsforurening er det muligt at rense sig ud af, og det er muligt, at fremtiden vil blive sådan, at det generelt bliver nødvendigt. Det koster ganske vist penge – ikke mange – men nogle.

Her er det lidt forundrende, at en håndterbar forurening af den faktisk foreliggende boring bruges som argument mod at gå videre med sagen, mens man kun trækker på skuldrene, når det handler om tilførsel af enorme mængder af forurenende vand fra Harrestrup Å.

Hvis vandtilførsel fra Harrestrup Å fremover skal være et vigtigt element i mosens vandforsyning, **foreslås etableret et ActiFlow-anlæg** (som det kendes fra Emdrup Sø) for at rense vandet, inden det pumpes op i Fæstningskanalen og videre til Utterslev Mose. Pris: ca. 10 mio. kr.?

Det er brug for overblik, helhedstænkning og handling

Brønshøj-Husum Lokaludvalg har den 30. maj indsendt et ønske i forbindelse med de kommende budgetforhandlinger om en undersøgelse af potentielle grundvandskilder og skybrudsløsninger, der kan tilføre mere vand til Utterslev Mose og dermed forbedre vandkvaliteten. En sådan undersøgelse skal:

1. Undersøge, om der findes lukkede drikkevandsboringer eller resultater fra boringer andre steder i mosens opland.
2. Afsøge muligheder for at udnytte højtstående grundvand fra belastede boligområder.
3. Komme med forslag til, hvordan regnvand fra boligkvartererne omkring mosen kan ledes til mosen frem for at havne i kældre og kloaksystemet.

Der kunne udpeges et forsøgsområde, hvor en sammenhængende vandplanlægning på én og samme tid kan løse et problem for boligejerne og sende mere vand til Utterslev Mose. Der er behov for en helhedsorienteret planlægning, der udnytter vandets potentiale dér, hvor der er behov for det. Sammen med grundvandsstabilisering bør der være fokus på afkobling, grønne veje og separatkloakering i oplandet til Utterslev Mose.

Vi bemærker i øvrigt, at udvalget samme dag også skal behandle punktet Dispositionsforslag for Klimatilpasningsstrategi, hvor opstigende grundvand er et centralt tema. Det fremgår her, at det terrænnære grundvand i 2100 i gennemsnit forventes at være steget med 10–27 cm – hvilket vil udgøre en reel risiko for skader på infrastruktur, bygninger og kloaksystemer.

Vi bemærker også, at der vil være fokus på, hvorledes naturbaserede blå og grønne overfladeløsninger i endnu højere grad end tidligere kan sikre københavnernes mod de øgede regnmængder. Vi hilser en sådan strategi velkommen.

Med venlig hilsen

Christoffer Rosenkrands
Formand for Brønshøj-Husum Lokaludvalg

Alex Heick
Formand for Bispebjerg Lokaludvalg

